

VLOGA DRŽAV ČLANIC EU PRI PROSTEM IZVAJANJU STORITEV

Radivoj Radak

Vodja Sektorja za delovne migracije

Kje je urejeno izvajanje storitev z napotnimi delavci?

- 49. člen Pogodbe EU zagotavlja načelo prostega pretoka storitev med državami članicami EU;
- Direktiva 96/71 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev

Za katere vrste opravljanja storitev se uporablja Direktiva ?

- Napotitve delavcev na ozemlje druge države članice na lasten račun in pod lastnim vodstvom na podlagi pogodbe, sklenjene med podjetjem, ki je delavce napotilo in pogodbenico, kateri so storitve namenjene.
- Napotitve delavcev v ustanovo ali podjetje, ki je v lasti skupine na ozemlju katere od držav članic,
- Kot podjetje ali agencija za začasno zaposlovanje posredujejo delo delavca podjetju uporabniku, s sedežem v kateri od držav članic,

Kje je določena obveznost držav članic EU?

V 3. členu Direktive 96/71 je določena obveznost držav članic, da poskrbijo, da so delavcem, ki so napoteni na njihovo ozemlje zagotovljeni naslednji delovno-pravni pogoji:

- maksimalni delovni čas in počitek;
- minimalni plačani letni dopust;
- minimalne urne postavke, tudi za nadurno delo;
- pogoji za posredovanje dela delavcev (zlasti za delavce, ki jih zagotovijo agencije za zaposlovanje)
- zdravje, varnost, higiena;
- varnostni ukrepi glede pogojev za delo in zaposlitev za noseče ženske, mater, otroke in ostale mlade;
- enako obravnavanje žensk in moških.

- Kot razlaga Sodišče Evropskih skupnost (ECJ) je namen te določbe zagotoviti lojalno konkurenco med nacionalnimi podjetji in podjetji, ki opravljajo storitve.
- Pogoji, ki so v državi članici gostiteljici določeni z zakonom ali drugimi predpisi ali kolektivnimi pogodbami ali arbitražnimi odločbami v smislu naslednje določbe:
 - »Kolektivne pogodbe ali arbitražne odločbe, razglašene za splošno uporabne« pomenijo kolektivne pogodbe ali arbitražne odločbe, ki jih morajo spoštovati vsa podjetja na zadevnem geografskem področju, poklicu ali panogi.

4. člen direktive določa:

- Da države članice sodelujejo pri obveščanju. V ta namen ustanovijo urad za sodelovanje, oziroma zveze (t.i. »Liasion Offices« ali »Uradi za zvezo«).
- Da sodelujejo med seboj oziroma z javnimi organi, ki so v skladu z nacionalno zakonodajo odgovorni, za spremljanje izpolnjevanja delovno-pravnih pogojev iz 3. člena direktive

Kdaj in zakaj je ustanovljen Odbor strokovnjakov za napotene delavce?

- V svojem priporočilu dne 3. Aprila 2008 je Komisija ugotovila, da bi morale države članice aktivneje sodelovati in sicer na formalni ravni, predvsem pri izmenjavi dobrih praks.
- V času slovenskega predsedovanja EU je Svet 9. Junija sprejel Sklep s katerim je pozval Komisijo, da ustanovi Odbor strokovnjakov in institucionalizira dotedanji neformalno skupino strokovnjakov.
- Odločitev Komisije o ustanovitvi Odbora strokovnjakov za napotene delavce je bila sprejeta 19. Decembra 2008.

Naloge Odbora:

- Podpirati in pomagati državam članicam pri izmenjavi izkušenj in dobrih praks;
- Nadzirati dostop do informacij držav članic o vseh pogojih za opravljanje storitev v tej državi članici. Informacije morajo biti dostopne za delodajalce in delavce;
- Nadzirati administrativno sodelovanje med državami članicami in v ta namen oceniti različne možnosti za ustrezno tehnično podporo pri izmenjavi informacij, vključno z elektronsko izmenjavo informacij. IMI sistem
- Sodelovati pri konkretnih problemih čezmejnega izvajanja storitev

- Kljub ugotovitvam o slabem sodelovanju in skromnih informacijah za delodajalce in delavce so eden od razlogov, ki je pospešil ustanovitev Odbora strokovnjakov za napotene delavce, nedavne sodbe Sodišča evropskih skupnosti v Luksemburgu.

Stališča držav članic delodajalcev in sindikatov glede zadnjih sodb sodišča

»Forum on Workers Rights and Economic Freedoms«- oktober 08

- Ministri sedmih držav članic EU,
- Evropski komisar za zaposlovanje,
- predstavniki držav članic EU in EGP,
- predstavniki socialnih partnerjev – ETUC in Business Europe,
- predstavniki Evropskega parlamenta,
- predstavniki ILO,
- predstavniki drugih institucij na ravni EU in na ravni držav članic ter
- profesorji z evropskih univerz.

Ugotovitve foruma:

- Število napotnih delavcev se med državami članicami povečuje. V zadnjem letu je bilo že 1 mio. napotnih delavcev, ki so opravljali storitve v državah članicah.
- **Zagotoviti ravnovesje med pravicami delavcev, vključno do pravico do stavke in prostega opravljanja storitev;**
- Pred odločanjem o potrebnosti sprememb direktive o napotnih delavcih bo opravljena analiza, v katero bodo vključeni socialni partnerji, vlade DČ in strokovna sfera.
- Nekaterе države članice, kot npr. Švedska in Danska že pripravljajo spremembe nacionalne zakonodaje.

Splošna ugotovitev:

- Posredno kritiko zadnjih sodb sodišča in večji poudarek pravicam držav članic, da uveljavljajo pravice delavcev in pravico do sindikalnih akcij so zagovarjale t.i. »stare države članice« in predstavniki sindikatov (ETUC)
- Posredno strinjanje z odločitvami sodišč pa so zagovarjale t.i. »nove države članice«, predvsem Poljska in predstavniki delodajalcev (Bussines Europe)

Značilnosti sodb Laval in Komisija proti Luksemburgu

- Laval:

- Spor med švedskimi sindikati in latvijskim podjetjem Laval, ki je napotilo svoje delavce na opravljanje gradbenih storitev
- Po napotitvi je Laval začel pogajanja s švedskim sindikatom gradbenih delavcev za določitev urne postavke in pristop k švedski kolektivni pogodbi.
- Ker dogovora ni bilo mogoče doseči, je švedski sindikat začel s kolektivnimi ukrepi v obliki blokade vseh Lavalovih gradbišč na Švedskem, zaradi česar je moral Laval umakniti svoje delavce .

- Na Švedskem na nacionalni ravni ni določena minimalna plača. Urejanje minimalne plače je prepuščeno socialnim partnerjem - sindikatom in delodajalcem.
- Tuje podjetje, naj bi se tako kot domača podjetja, pogajala o urnih postavkah in pristopila h kolektivni pogodbi.
- **Sodišče je razsodilo, da je s tovrstnimi kolektivnimi ukrepi kršeno načelo prostega pretoka storitev.**
- **Tak kolektivni ukrep v obliki blokade gradbišč pomeni omejitev svobode opravljanja storitev, ki ga v obravnavanem primeru ni mogoče utemeljiti s ciljem varstva delavcev v splošnem interesu.**

Komisija proti Luksemburgu

- Komisija je Luksemburgu med drugim očitala kršitev 49. člena Pogodbe o Evropski skupnosti, ker je v nacionalni zakonodaji določila obvezo podjetij, da :
- Inšpekciji za delo in za rudnike »pred začetkom del« in »v najkrajšem možnem času« omogočijo dostop do bistvenih podatkov, nujnih za nadzor in
- Določijo »ad hoc« pooblaščenca s prebivališčem v Luksemburgu, ki hrani dokumente, potrebne za nadzor izpolnjevanja obveznosti teh podjetij.

Sodišče je pritrdilo Komisiji in v obrazložitvi zapisalo:

Država članica ne izpolnjuje svojih obveznosti iz 49. člena PES, ki:

- uveljavlja postopek predhodne prijave napotениh delavcev in
- določi pogoje v zvezi z dostopom pristojnih nacionalnih organov do podatkov, nujno potrebnih za nadzor, ki niso opredeljeni dovolj jasno, da bi zagotovili pravno varnost podjetij

Država članica ne izpolnjuje svojih obveznosti iz 49. Člena PES, ki

- Nalaga podjetjem, obveznost, da pri »ad hoc« zastopniku s sedežem na njenem ozemlju pred napotitvijo položi dokumente za nadzor izpolnjevanja obveznosti in jih tam pusti za nedoločen čas po koncu opravljanja storitev.

Ureditev v Sloveniji - 213. člen ZDR

- Napotenemu delavcu mora delodajalec zagotoviti pravice po predpisih Republike Slovenije in po določbah kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti, ki urejajo:
 - delovni čas,
 - odmore in počitke,
 - nočno delo,
 - minimalni letni dopust,
 - plačo,
 - varnost in zdravje pri delu,
 - posebno varstvo delavcev in
 - zagotavljanje enakopravnosti, če je to za delavca ugodneje.

Izjemi:

- V primeru začasnih začetnih del, ki so sestavni del pogodbe o dobavi blaga, ki ne trajajo več kot osem delovnih dni in jih opravljajo strokovni delavci dobavitelja, se ne uporabljajo določbe o minimalnem letnem dopustu in plači.
- Če opravljanje začasnega dela napoteni delavcev ni daljše od enega meseca v posameznem koledarskem letu, se ne uporabljajo določbe o plači

Izjemi ne veljata za dejavnosti v okviru gradbeništva.

35.d do 35.g člen ZZDT

- Delodajalec je dolžan svojim napotenim delavcem, v času izvajanja storitev v Republiki Sloveniji zagotoviti pravice za napotene delavce, ki so določene v zakonu, ki ureja delovna razmerja.
- V času izvajanja storitve je delodajalec dolžan zagotoviti, da se na delovnem mestu hranijo dokumenti o varnosti in zdravju na delovnem mestu in evidenca delovnega časa napotениh delavcev.

Zaradi nadzora nad izvajanjem pravic napotnih delavcev je delodajalec dolžan zavodu za zaposlovanje najpozneje pred začetkom dela predložiti izjavo o izvajanju storitve o:

- številu napotnih delavcev,
- vrsti storitve,
- kraju in trajanju izvajanja storitve,
- navedbo, da imajo napoteni delavci, ki so državljani tretjih držav urejen status v državi, kjer ima delodajalec svoj sedež, in
- imenovanem napotenem delavcu, ki bo vez med tujim delodajalcem in pristojnimi nadzornimi organi.